

THE INDUSTRIAL HERITAGE OF IVANIĆ-GRAD – BETWEEN MUSE- ALISATION AND EVERYDAY LIFE

For quite some time the industrial heritage has enjoyed the attention of the professional public in this country. Several citizens of Ivanić-Grad, gathered together in the association Friends of the Heritage, in collaboration with the association Culture Hub Croatia and the European Heritage Volunteers platform, have organised an international workshop called Mapping and Documentation of the Industrial Heritage, with participation from nine volunteers from all over the world. The carefully selected young architects, anthropologists, historians and curators from Argentina, Thailand, Russia, the Czech Republic, Portugal, Spain, Serbia and Croatia put their theoretical and practical knowledge to work during the 11 days the workshop lasted, the objective being to show the heritage potential of the industrial part of Ivanić-Grad.

The ultimate goal was to develop the awareness of the local community and government about the importance of accepting the inheritance their own industrial past, which is still visible on the ground and is part of the everyday life of the inhabitants of Ivanić-Grad.

INDUSTRIJSKA BAŠTINA IVANIĆ-GRADA – IZMEĐU MUZEALIZACIJE I SVAKODNEVICE

TEA KANTOCI □ Zagreb

Industrijska baština već neko vrijeme uživa pozornost domaće stručne javnosti. Aktualizirana u posljednjih 15 godina kroz publikacije, tribine i izložbe, interes za temu posljedično se prelio na civilna društva, udruge i zainteresirane građane, a praksa će pokazati da angažman svih navedenih strana, uz suradnju s vlastima, može rezultirati konstruktivnim rješenjima. S time na umu, nekolicina građana Ivanić-Grada okupljenih oko udruge *Prijatelji baštine* u suradnji s udrugom *Culture Hub Croatia* i platformom *European Heritage Volunteers*, organizirala je međunarodnu radionicu *Mapiranje i dokumentacija industrijske baštine*, na kojoj je sudjelovalo devetero volontera iz cijelog svijeta. Pažljivo odabrani mladi arhitekti, antropolozi, povjesničari i kustosi iz Argentine, Tajlanda, Rusije, Češke, Portugala, Španjolske, Srbije i Hrvatske, svoja su teorijsko-praktična znanja primijenili u 11 dana trajanja radionice, koja je za cilj imala pokazati baštinski potencijal industrijskog kraja Ivanić-Grada.

Nakon početnog upoznavanja grada, i njegove značajne industrijske prošlosti, čiji su temelji obrtnički, kao referentna točka istraživanja poslužila je 1948. godina kad je u mjestu Šumečani pored Ivanić-Grada otkriveno naftno polje. Posljedično je slijedio intenzivan razvoj industrije, urbanizacija, rast broja stanovnika i broja zaposlenih. Društveni aspekt, zajedno s povijesnim, ekonomskim i arhitektonskim, bio je predmet istraživanja radionice. Poradi ograničenog vremenskog okvira s jedne strane, i velikog obima građe koju je trebalo prikupiti s druge strane, ključno je bilo osmisliti primjeren metodološki pristup kojim će se ostvariti zadovoljavajući rezultati. Tako su formirana dva tima – tim za arhitekturu koji je dva dana istraživanja proveo na terenu, bilježeći i fotografirajući stvarno stanje objekata i pripadajućeg okoliša te tim za dokumentaciju koji je istraživao arhive tvornica kojima smo imali pristup. Geografsko mapiranje također je bio podijeljeno u dva dijela.

U Zoni 1 ili samom centru Ivanić-Grada tim za arhitekturu obradio je Mlin Hubeny te tvornice Antilop i Ivanićplast, dok je simultano tim za dokumentaciju istraživao arhivsku građu i predmete u Ivanićplastu. U Zoni 2 odnosno industrijskoj zoni, tim za arhitekturu obradio je tvornice Croscos, Ivakarton i Ivasim, a tim za dokumentaciju za to vrijeme je pretraživao arhiv Ivasima. Jedan dio navedenih tvornica i danas je u pogonu, dok su ostale neaktivne, a neovisno o tome pripadaju različitim vrijednosnim kategorijama u pogledu arhitekture i urbanizma. Pritom se Mlin Hubeny i Ivakarton ističu svojom povijesnom i arhitektonskom vrijednošću. Ova je faza istraživanja postavila temelje za daljnje aktivnosti u sklopu radionice, ali i za buduća istraživanja koja će nastaviti proces mapiranja i dokumentiranja industrijske baštine grada.

Kako bismo dobili uvid u razvoj društvenog života tijekom druge polovice 20. st., u sudioničkom istraživačkom procesu proveli smo razgovore s petoro zaposlenika koji su svoj radni vijek proveli u tvornicama odnosno s ljudima koji još uvijek u njima rade. Ovi etnografski podaci predstavljaju vrijedan doprinos jer ilustriraju na koji je način razvoj industrije utjecao na stanovnike grada u smislu kvalitete života, kulturne ponude, mogućnostima zapošljavanja i osnivanja obitelji, ali i svjedoče o izazovima i poteškoćama koje su ih snašle, pogotovo u periodu od 1990-ih naovamo. Osim društvenog aspekta, posebno su se značajnim elementom pokazala tehnološka dostignuća koja su pozicionirala Ivanić-Grad na kartu industrijskih gradova. Bitan dio istraživačkog procesa bio je razgled arhive lokalnih novina 6. *svibanj* iz 1970-ih, 1980-ih i 1990-ih u kojima se nalaze tekstovi ili vijesti vezane za tvornice i tvornički život. Materijal koji smo na taj način prikupili omogućio je formiranje smislene, zaokružene cjeline i označio završetak istraživačkog dijela radionice. Uslijedilo je obrađivanje podataka i izrada finalnog produkta - web stranice sa selektiranim informacijama, te naposljetku prezentacija rezultata pred predstavnicima gradske uprave i tvornica te zainteresiranim građanima. Web stranica, osmišljena kao repozitorij prikupljene građe i dokumentacije projektnih aktivnosti, otvorenog je tipa i svrha joj je pokazati metode istraživanja, interpretacije, prezentacije i zaštite industrijske prošlosti Ivanić-Grada.

Ova inicijativa imala je za cilj prije svega osvijestiti lokalnu zajednicu i vlast o važnosti baštinjenja vlastite industrijske prošlosti koja je još uvijek vidljiva u prostoru i dio je svakodnevice stanovnika Ivanić-Grada. Projekt je pokazao da se baština tiče svih nas te da odgovornost njenog očuvanja nikako ne smije ostati na pojedinačnim naporima. U Hrvatskoj postoji cijeli niz udruga i organizacija koje u svom poslanju apostrofiraju važnost baštine, što znači da interes za prirodnu ili kulturnu, materijalnu ili nematerijalnu baštinu od strane građana postoji. Institucionalni naponi također nisu zanemarivi, ali su iz mnoštvo razloga ograničeni. Stoga se nameće potreba za sustavnim i organiziranim zahtjevima prema lokalnim i regionalnim vlastima uz čiju je podršku moguće iznijeti, financijski vrlo zahtjevne, projekte revitalizacije. Sve do trenutka u kojem će potencijal ovog naslijeđa biti prepoznat i adekvatno valoriziran, baština Ivanić-Grada bit će na razmeđu muzealizacije i svakodnevice, što će u konačnici ostaviti nepopravljivu štetu na istu.